

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „КВАЛИФИКАЦИЯ“

I. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Образоването е национален приоритет. Националната политика за подобряване на качеството и на ефективността на образованието и обучението акцентира върху мотивацията и квалификацията на педагогическите специалисти.

Настоящата програма е съобразена с програмата на ЕК “Образование и обучение 2020“, Закон за предучилищното и училищното образование, националната програма за развитие „България 2020“, Мониторинговия доклад за образованието и обучението за 2019 година на ЕК, Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 година, Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014 – 2020), Националната стратегия за учене през целия живот (2013 – 2020) и др.

Националната програма „Квалификация“ 2020 отговаря на необходимостта от непрекъснато обучение на педагогическите специалисти във връзка с промените в нормативната среда, с решаващото значение на възпитанието и образованието, на семейството, обществената среда, неформалните групи, медиите и др. Промените в обществените отношения, имуществените различия, етническото разнообразие в българското училище, различните езикови, поведенчески и битови практики изискват промяна на ролята и компетентностите на учителя. Ключовата роля на педагогическите специалисти обуславя необходимостта от непрекъснато повишаване на квалификацията в педагогическата и конкретната предметна област и необходимостта от задълбочаването на интердисциплинарните връзки.

Педагогическите специалисти споделят голямата обществена отговорност за формирането и развитието на децата и учениците. Реализирането на основните приоритети в националната политика по отношение квалификацията на учителите е гаранция за повишаване на техния авторитет и социален статус. Определените в национална програма „Квалификация“ 2020 година тематични направления, мерки и дейности целят да подпомогнат постигането на професионална стабилност на педагогическите специалисти за

утвърждаване ролята им на ключов фактор в обществото. Ролята на учителите излиза извън границите на образователните институции.

Националната програма предоставя възможност на учители, директори и други педагогически специалисти да повишат своите компетентности, съобразно професионалния си профил, личния си избор и стратегията за развитие на образователната институция. Предлаганите дейности са съобразени с анализирани потребности от обучения, свързани с преподаването на ново учебно съдържание, осигуряване на сигурна, включваща и подкрепяща образователна среда. Специално внимание е отделено на лидерството за осигуряване на ефективна комуникация, споделена визия и отговорност, взаимодействие със заинтересованите страни. Предвидени са и дейности за подпомагане на процеса за формиране на политики чрез извършване на проучвания, които да допринесат за развитието на подходящи политики, насочени към привличане и задържане на мотивирани педагогически специалисти.

Програмата обхваща дейности, които са продължение на успешно реализирани мерки в националните програми до 2019 година. Едновременно с това тя съответства на стратегическите цели на Министерството на образованието и науката за превръщане на ученето през целия живот и мобилността в реалност, за подобряване на качеството и на ефективността на образованието и обучението, както и за разгръщане на творчеството и иновациите. Програмата е фокусирана към изпълнение на цел 94 от Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 година, а именно: “Мотивирани, подготвени и подкрепяни учители чрез инвестиции в тяхното развитие и квалификация. Повишаване на квалификацията на база идентифицирани потребности от обучение.“

Срок на програмата – 2020 година

Общ бюджет на програмата – 1 100 000 лв.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Обща цел

Повишаване качеството и ефективността на обучението, възпитанието и социализацията на децата и учениците в образователните институции чрез усъвършенстване

и обогатяване на ключовите компетентности на педагогическите специалисти, в изпълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014 – 2020 г.) и Националната стратегия за учене през целия живот.

Конкретни (специфични) цели

1. Професионално развитие на педагогическите специалисти чрез осигуряване на обучени, в съответствие с потребностите.
2. Осигуряване на равни възможности за професионално развитие на педагогическите специалисти чрез включването им във форми на продължаваща квалификация на национално и регионално ниво.
3. Развиване и усъвършенстване на ключови професионални компетентности на педагогически специалисти.
4. Укрепване на възможностите на международното сътрудничество в областта на квалификацията на педагогическите специалисти по хуманитарни и природонаучни теми.
5. Формиране на нови политики и подходи в областта на квалификацията на педагогическите специалисти чрез провеждане на изследвания и др. с широк кръг заинтересовани фактори.
6. Подобряване на обезпечеността на училищата с учители с допълнителна професионална квалификация „учител по религия“.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Подобряване на придобити умения за прилагане на новите учебни програми в 10 клас, новите учебни програми за профилирана подготовка и по нови учебни предмети;
2. Актуализиране на знания, умения и компетентности;
3. Мотивиране, насърчаване и подкрепа на професионалното усъвършенстване на педагогическите специалисти;
4. Надграждане на управленски компетентности;
5. Прилагане в практиката на усвоените знания и умения в процеса на обучението;
6. Повишаване качеството на обучението по религия;
7. Проучване и анализиране на педагогически въпроси с фокус върху възможности за формиране на нови политики и подходи в областта на квалификационната дейност.

IV. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Тематични направления

1. Компетентностен подход и образователни резултати

Мярка I Формиране на ключови компетентности чрез организация и управление на образователния процес в образователната институция, насочени към прилагане на нови учебни програми, по нови учебни предмети и др.

Мярка II Подкрепа за учители по учебни предмети от профилираната подготовка.

Мярка III Обучение на учители, преподаващи математика и природни науки – PISA.

Мярка IV Повишаване качеството на професионалното образование и обучение чрез целенасочена специфична подължаваща квалификация на учителите по професионална подготовка.

2. Лидерство в образованието

Мярка I Повишаване квалификацията на педагогически специалисти с ръководни функции.

3. Възпитание и ценности

Мярка I Подобряване на кадровото обезпечаване на системата на училищното образование за реализиране на ценностно ориентирано образование и възпитание.

4. Образователни изследвания и форуми

Мярка I Изследване на актуални теми на образователната политика, за подпомагане разработването и прилагането на нови образователни политики по ключови въпроси на квалификацията на педагогическите специалисти.

Мярка II Подкрепа за млади учители.

Мярка III Подкрепа за учители в предучилищното образование.

5. Международно сътрудничество в областта на квалификацията на педагогическите специалисти по хуманитарни и природни науки

Мярка I Осъществяване на сътрудничество в изпълнение на Меморандум за разбирателство между Министерство на образованието и науката на Република България и “Яд Вашем“, Мемориален център за жертвите и героите на Холокоста на Държавата Израел.

Мярка II Разширяване на дейностите за сътрудничество с Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ) и Института по системно инженерство и роботика (ИСИР) „Свети Апостол и Евангелист Матей“ към Българската академия на

науките (БАН), представители на образователния офис на ЦЕРН и на български висши училища.

V. БЕНЕФИЦИЕНТИ

1. Министерство на образованието и науката (МОН);
2. Национален център за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти (НЦПКПС);
3. Регионални управления на образованието (РУО);
4. Център за оценяване в предучилищното и училищното образование (ЦОПУО);
5. Национална астрономическа обсерватория с планетариум „Николай Коперник“ – Варна;
6. Висши училища.

VI. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

1. Описание на дейностите

По тематично направление „Компетентностен подход и образователни резултати“

Обучения на учители за осмисляне и прилагане на компетентностния подход в образованието, по нови учебни програми, по учебни предмети, по методи за оценяване на математическата и природонаучната грамотност и др.

Обучения на учители по новите учебни програми за профилирана подготовка.

По тематично направление „Лидерство в образованието“

Обучения за директори и заместник-директори на образователни институции по актуални теми на управлението на образованието.

По тематично направление „Възпитание и ценности“

Обучения за учители (начални учители, учители с придобита професионална квалификация „учител по история“, „учител по философия“ и назначени на трудов договор в училище) за придобиване на допълнителна професионална квалификация „учител по религия“.

По тематично направление „Образователни изследвания и форуми“

Изготвяне на представително изследване на системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти в Република България спрямо 2014 година. Представяне на доклад. Провеждане на конференция за представяне на резултатите от изследването.

Анализ на потребностите от продължаваща квалификация в системата на предучилищното и училищното образование. Представяне на доклад с резултати и препоръки.

Национална конференция на преподавателите по и на френски език.

Национална конференция на младите учители.

Национална конференция „Водим бъдещето за ръка“.

По тематично направление “Международно сътрудничество в областта на квалификацията на педагогическите специалисти по хуманитарни и природни науки“

Обучения в ЦЕРН за учители по природни науки.

Обучение в ЦЕРН на учители по професионална подготовка в област на образование „Техника“ и „Информатика“ от Списъка на професиите на професионално образование и обучение и на учители по учебните предмети Информатика и Информационни технологии от общообразователната подготовка или в занимания по интереси в ЦПЛР по направление „Техника“ и „Информатика“.

Обучения на педагогически специалисти в „Яд Вашем“.

Последващ семинар в България за учители с участието на експерт от „Яд Вашем“.

Принципи на финансиране

1. Министърът на образованието и науката утвърждава план-сметка на програмата с посочени бенефициенти.

2. Средствата се предоставят за календарната 2020 година и се разходват в рамките на същата календарна година.

3. Прилага се принципът на споделеното финансиране чрез осигуряване на средства за педагогическите специалисти от образователните институции за пътни разходи за участниците, когато квалификационните дейности се провеждат извън населеното място, в което живеят участниците.

4. За обучението на учители във висшите училища (ВУ) за придобиване на допълнителна професионална квалификация „учител по религия“, се финансират и транспортни разходи до 200 лв. за целия период на обучение и нощувки до 800 лв. за целия период на обучение. Средствата се възстановяват на обучаемите срещу представени разходооправдателни документи (билети и фактури за нощувки) и служебни бележки от ВУ за присъствие на занятията в съответния университет.

Други специфики:

1. Дейностите ще се изпълняват от Министерство на образованието и науката, Националният център за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти, Центъра за оценяване в предучилищното и училищното образование, регионалните управления на образованието, НАОП “Николай Коперник“ и др.
2. Обучения, организирани от МОН, се възлагат след решение на комисия, определена със заповед на министъра на образованието и науката.
3. Обучения, организирани от НЦПКПС се възлагат съгласно Правилника за устройството и дейността на центъра.
4. Изисквания за избор на обучаваща институция/организация по дейностите, свързани с провеждане на обучения на педагогически специалисти в страната:
  - 4.1. Доказана компетентност в областта на съответното тематичното направление.
  - 4.2. Доказан опит в провеждането на квалификационни обучения за педагогически специалисти чрез референции от институции, които провеждат квалификационна дейност за педагогически специалисти, или обратна връзка във връзка с проведени обучения.
  - 4.3. Доказана методическа компетентност чрез публикации, свързани с квалификацията на педагогически специалисти в специализирани издания.
5. Изисквания към участниците в обучения:
  - 5.1. Да притежават образователно-квалификационна степен на висше образование „бакалавър“ или „магистър“ по специалност от професионално направление, съответстващо на посочените от Приложение № 1 към чл. 10 от Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, издадена от министъра на образованието и науката.

- 5.2. Да заемат длъжност на педагогически специалист.
- 5.3. Обучението да съответства на професионалния профил на длъжността съгласно чл. 42 от Наредба № 15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, издадена от министъра на образованието и науката.
- 5.4. Подборът на участниците в обученията, с изключение на тези по тематично направление 5 “Международно сътрудничество в областта на квалификацията на педагогическите специалисти по хуманитарни и природни науки“, се извършва от съответното РУО.
6. За дейностите по тематично направление 5 „Международно сътрудничество в областта на квалификацията на педагогическите специалисти по хуманитарни и природни науки“ комисия, определена със заповед на министъра на образованието и науката , разработва критерии, минимални изисквания, образци на документи за кандидатстване, извършва допускане и класиране на кандидатите и подготвя за публикуване информация за официалната страница на МОН.
7. Максималният брой на обучаемите в група е до 30 човека, съобразен с методиката за провеждане на квалификационни дейности и с планирано от учителя разделяне по групи за практическа работа по казуси от тематиката на обучението. Обученията на педагогическите специалисти са присъствени / частично присъствени.
8. Обученията на педагогическите специалисти по тематично направление 5 „Международно сътрудничество в областта на квалификацията на педагогическите специалисти по хуманитарни и природни науки“ са присъствени.
9. Подборът на учители за включване в обучение по тематично направление 3 „Възпитание и ценности“ се извършва от съответното РУО по критерии и квоти, определени от МОН, и съгласувани със съответното висше училище, което ще извършва обучението.

VII. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

Показатели за изпълнение на програмата

- брой участници в обученията
- брой участници в едногодишни обучения за придобиване на допълнителна професионална квалификация „учител по религия“
- брой присъдени квалификационни кредити
- брой участници в конференции и форуми
- брой проведени изследвания/анализи.

Индикатори за изпълнение

Брой педагогически специалисти, повишили квалификацията си и участници във форуми – до 3500, в т. ч. до 60 участници в едногодишни обучения за придобиване на допълнителна професионална квалификация „учител по религия“

Брой проведени конференции – 3

Брой изготвени документи – отчет 1, доклад – 1

Брой издадени удостоверения за присъдени квалификационни кредити – до 3500

Брой проведени изследвания – 1

Брой изготвени анализи – 1

VIII. МОНИТОРИНГ

Вътрешен: извършва се от обучаващата институция съгласно сключен договор. Отчита се с окончателен доклад до МОН с приложени документи за отчитане.

Външен: извършва се от МОН. Включва проверки на място, анализи на анкетни карти, изготвяне на отчетни документи и доклади до министъра на образованието и науката.

IX. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по националната програма не могат да се използват за дейности, финансирани от фондовете на Европейския съюз, друго национално финансиране, както и други донорски програми. Участниците в обученията по националната програма декларират писмено, че не са участвали в идентични обучения, финансирани от фондовете на Европейския съюз, от друго национално финансиране, както и от други донорски програми.